

מערך פעילות בנושא השבת לכיתות ה'-ו'

משך הפעילות: 45 דקות

קהל יעד: כיתות ה'-ו'

השבת היא אחד היסודות המרכזיים והחשובים ביהדות. בשורת השבת הופצה והשפיעה גם על עמים אחרים, אשר הבינו את החשיבות של יום מנוחה בשבוע, ואימצו את מנהג הקדשת יום אחד שלם בשבוע למנוחה ואגירת כוחות לקראת השבוע החדש.

בפעילות זו נשוחח עם המשתתפים והמשתתפות על חשיבות השבת ועל מעלותיה. נתבונן בערך העמוק העומד מאחורי השבת כיום מנוחה ובדרכים השונות והיפות לחוות את הייחוד של השבת.

הערה למנחה: המפגש מעודד להתבונן על השבת כעל יום מנוחה, היאספות ויציאה מהשגרה – יום ייחודי וחיוני לכל בני ובנות האדם. אנו מניחים שלכל משפחה מנהגי שבת שונים, וחשוב מאוד לייצר אווירה שתעודד את המשתתפים והמשתתפות לשתף מהחוויות הפרטיות שלהם, לשמוע וללמוד אלו מאלו מתוך מקום של סקרנות, עניין וכבוד לכולם ולנוהג המשפחתי של כל אחת ואחד. אין דרך אחת מוחלטת, אין נכון או לא נכון. מהמנחה מצופה לעודד שיח פתוח ולמידה הדדית מתוך סקרנות ועניין.

פתיחה – מעגל שיח:

נסביר למשתתפים ולמשתתפות כי אנו עומדים לקיים פעילות בנושא השבת.

נשאל:

1. האם אתם נוהגים לתכנן מראש את השבת?
2. מה אתם מרגישים לקראת שבת? מתי אתם מתחילים להרגיש – ביום שישי או כבר מיום חמישי בערב?
3. מה עושים בשבת שלא עושים בכל יום אחר?
4. האם יש הרגשה שונה בשבת? מה שונה, ולמה לדעתכם התחושה שונה?
5. מהי שבת עבורכם?

חלק ראשון – השבת כיום מנוחה:

וְיֹאמַר ה' שְׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ
וּבִתֶּךָ עֲבָדְךָ וְאִמְתֶּךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ
שְׁמוֹת כ"ט

נציג את הציטוט על הלוח או נחלק אותו מודפס למשתתפים ולמשתתפות, ונקיים דיון:

1. על מה מדובר בטקסט שבציטוט?
2. על פי הציטוט – מי צריך לנוח בשבת?
3. מדוע לדעתכם התנ"ך מפרט את כל הגורמים אשר צריכים לקבל מנוחה בשבת ולא מסתפק באמירה כוללנית?

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

4. הציטוט למעלה בא מהתורה היהודית, ויום השבת הוא יום מיוחד ליהודים. האם לדעתכם גם מי שאינם יהודים צריכים לנוח בשבת?
5. האם לדעתכם גם בעלי מקצועות הנותנים שירות, כמו נהגי תחבורה ציבורית וגורמי רפואה, צריכים לנוח מכל מלאכה בשבת?

נסביר: השבת היא יום המנוחה לכולם. אנו צריכים לאפשר יום מנוחה אחד בשבוע לכל אדם ובעל חיים על מנת לאפשר לגוף לנוח ולצבור כוחות מחודשים לקראת השבוע הקרוב. בעולם העתיק לא כולם זכו ליום מנוחה בשבוע, ולצערנו באזורים מסוימים בעולם המצב הוא כזה גם כיום. דתות שונות קבעו יום מנוחה אחר: למוסלמים – יום שישי; לנוצרים – יום ראשון. במדינת ישראל נקבע יום השבת כיום מנוחה. (על פי סעיף 7 לחוק מנוחה ועבודה, על המנוחה השבועית להימשך לפחות 36 שעות רצופות. ליהודי תכלול המנוחה השבועית את השבת, ומי שאינו יהודי רשאי לבחור את אחד הימים: שבת, יום ראשון או יום שישי, לפי מה שמקובל עליו כיום מנוחה.) האנושות כולה מבינה את החשיבות שביום מנוחה שבועי לכל בני ובנות האדם. עלינו לאפשר יום מנוחה גם למי שאינם יהודים, גם לבעלי תפקידי מפתח ונותני שירות – גם אם לא בשבת, אלא ביום אחר בשבוע, לבחירתו האישית של האדם.

חלק שני – השבת שלי:

מתיישבים במעגל כיסאות כך שחסר כיסא אחד.
מי שאינו יושב, עומד במרכז המעגל ואומר "הרוח נושבת לכל מי ש _____"

כל מי שמזדהים עם האמירה צריכים לקום ולהחליף ביניהם מקומות, עד שנשאר משתתף אחד במרכז ללא כיסא פנוי והוא זה שאומר את המשפט הבא.

*על המשפטים להיות קשורים לשבת ונכונים לאדם שאומר אותם.

לדוגמה: "הרוח נושבת לכל מי שאוהב/ת את ארוחת ערב שבת עם המשפחה", "הרוח נושבת לכל מי שאוהב/ת לטייל בשבת", "הרוח נושבת לכל מי שהולך/הולכת לבית הכנסת בשבת", "הרוח נושבת לכל מי שנוהג/ת לישון הרבה בשבת", "הרוח נושבת לכל מי שמדליק/ת נרות בערב שבת".

חלק שלישי – מעגלי שיח:

מחלקים את המשתתפים והמשתתפות לקבוצות של 4–5 משתתפים (מעגלי שיח) ומבקשים מהם לענות על השאלות הבאות.
(בסיום יתבקשו הקבוצות להציג את התוצרים שלהן. *מומלץ לעודד את המשתתפים והמשתתפות להציג את התוצרים בדרכים יצירתיות: בשיר/ריקוד/הצגה...)

משימה למעגלי השיח: ספרו כל אחד על מנהג מיוחד שאתם נוהגים לקיים ביום שבת.

אחרי ששמענו את כל הסיפורים נבקש:

1. מצאו שלושה דברים אשר כל חברי הקבוצה נוהגים לעשות בשבת.
2. מצאו לפחות דבר אחד שכל אחד מכם נוהג לעשות אחרת בביתו בשבת.
3. ספרו על שבת מיוחדת במיוחד שהייתה לכם.

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

4. שתפו: האם יש מנהג נוסף או אחר, או מנהג ששמעתם מחברי הקבוצה או חשבתם עליו כעת, שתשמחו לקיים בביתכם בשבת.

*למנחה: חשוב לשים לב ולתת מקום לכלל ההקשרים של המשתתפים והמשתתפות ליום השבת (מנהגים דתיים, מנהגים חברתיים, מנהגים משפחתיים וכן הלאה).

חלק רביעי – הייחודיות של השבת:

נצייר שמש אסוציאציות, ובמרכז נכתוב: "המייחד את השבת". נשאל את המשתתפים והמשתתפות מה לדעתם כל כך ייחודי ליום השבת.

*אפשר להרחיב ולהתעניין בנושאים השונים שמעלים המשתתפים והמשתתפות.

נסביר שאחד הדברים המרכזיים המיוחדים לשבת הוא ההפרדה בין השבועות, מרווח הנשימה המאפשר לסכם שבוע אחד ולהתכונן לשבוע חדש.

נחלק למשתתפים ולמשתתפות מספר ענני מחשבה לסיכום השבוע ולהיערכות לשבוע הבא (נספח א'). ניתן להם זמן למלא את העננים ולבסוף נשאל האם משהו מעוניין לשתף בדבר אחד או יותר מבין הדברים שהוא כתב.

*המלצה למנחה: אפשר להפוך את הפעילות למנהג קבוע לסיכום השבוע בכיתה או בקבוצה, ולהמליץ למשתתפים ולמשתתפות לקיים מנהג דומה של סיכום השבוע וחשיבה על השבוע הבא עם המשפחה בבית.

סיכום:

השבת היא אחד מיסודותיה החשובים של היהדות, אך גם אחד הדברים החשובים ביותר לאדם – זהו הזמן לקחת הפסקה מהשגרה ולאפשר לגוף ולנפש יום מנוחה. עלינו לאפשר את המנוחה לכל אחד ואחת החפצים בכך ללא השפעה של מוצאם, אמונתם או מנהגיהם, אך לצד זה איננו יכולים לכפות על אף אחד לנוח בשבת. השבת מסמלת עבור כל אחד מאיתנו מנהגים ומסורות אחרות, חלקם ייחודיים למשפחתנו ואת חלקם אנחנו חולקים עם משפחות אחרות.

לסיים, אפשר לשלוח את המשתתפים והמשתתפות עם שאלה לשבת:

שאלו את ההורים מה הם נהגו לעשות בשבת כשהם היו צעירים.

עודדו את המשתתפים והמשתתפות לקיים שיח משפחתי – לראות את השונה והדומה בין השבת בבית סבא וסבתא לשבת הנהוגה במשפחתם כיום ולהבין את הסיבות לשינוי (החיים בארץ כיום לעומת חיים בתפוצות / התפתחות הטכנולוגיה / מגורים ביישוב בעל צביון שונה). ייתכן שישתפו אותנו בסיפורים מרתקים ביום ראשון.

מעשה טוב שעשיתי השבוע:

משהו טוב שקרה לי השבוע:

מטרה אחת שאני מציב לעצמי
לשבוע הבא:

דבר אחד שהייתי עושה אחרת
השבוע: